

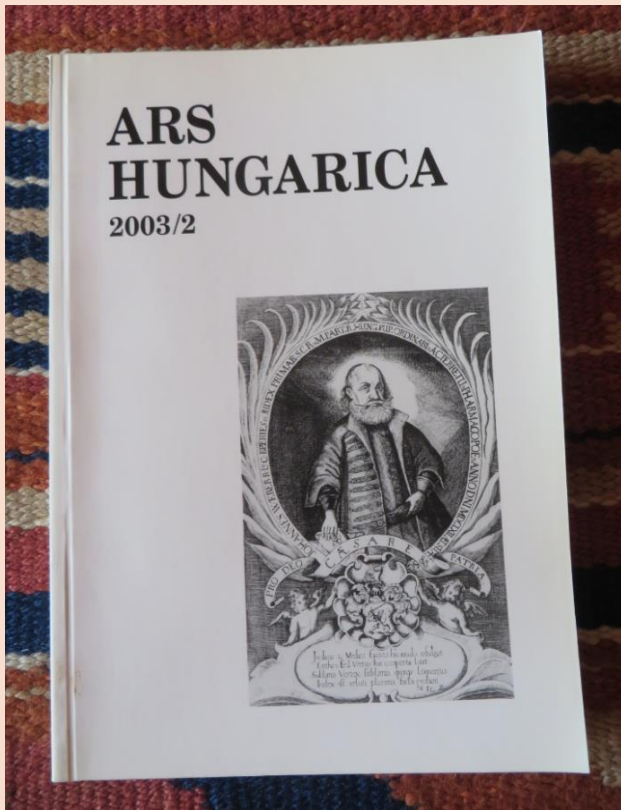
Képes laudáció Bubryák Orsolyáról

Jávor Anna, 2020. október 5.

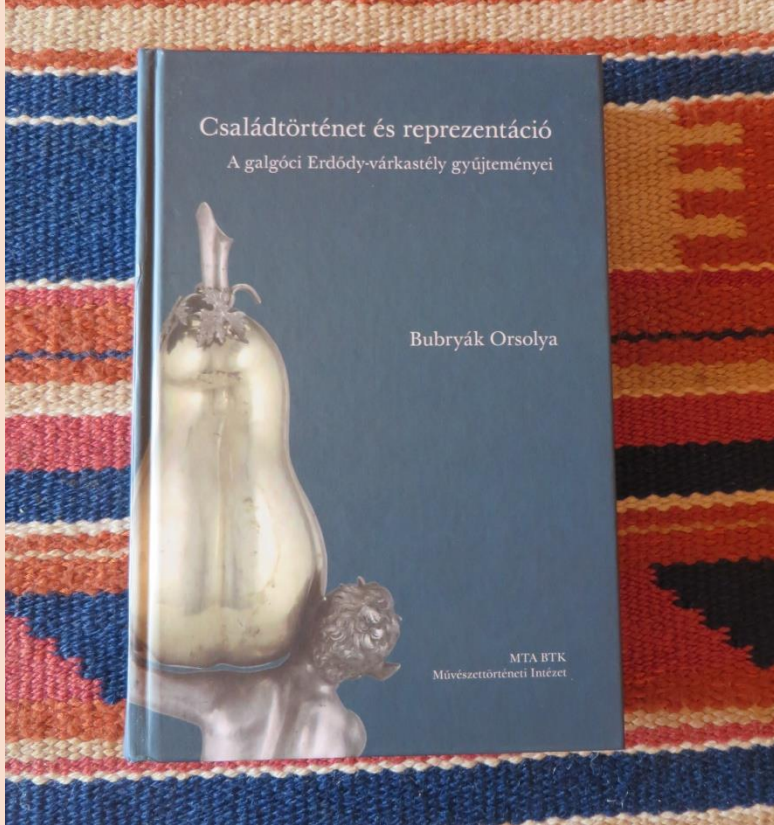

Ha már formabontásra kényszerültünk, Bubryák Orsolyáról képes laudációt készítettem. Több okból: mivel egyrészt ő maga nagyon csinos, fotogén, munkájának tárgya pedig igen látványos – még ha nem is mindig kézzel fogható. Az első tényezőhöz: amikor csaknem húsz éve, egy a budai Várban tartott Pázmány egyetemi konferencián ő került sorra, olyannyira „megállt a kés a levegőben”, hogy Szilágyi András (tagtársunk) úgy érezte, a mellette ülőkkel közölnie kell: ez egy nagyon okos lány. Efelől nem is volt már kétség, hiszen ő közben belefogott az előadásába, ami nyomban elejét vette az esetleges „szőke nő” történeteknek.

Előadásának tárgya szakdolgozati témája volt, egyben első publikációjáé, Weber János 17. századi (protestáns) eperjesi főbíró mecénási tevékenysége. Bubryák Orsolya ugyanis első generációs Pázmányos, azaz az Urbach Zsuzsa által 1996-ban elindított művészettörténet szak elsőként, 2001-ben végzett évfolyamának eminens tagja. Ahogyan szűk szakmánkban nagy változást hozott egy második tanszék megalakulása Piliscsabán, maga a tanszék is komolyan vette növendékeinek útra bocsátását. Emlékezetes, ahogyan két tanára is lobbyzott egyszerre Bubryák Orsiért a múzeumban: Szabó Júlia és Urbach Zsuzsa ajánlotta őt a legjobb indulattal, külön-külön, a maga megközelítésében és stílusában. Végül nem ő került múzeumba az évfolyamból, viszont megnyílt előtte az akadémiai kutatói pálya.

A Művészettörténeti Intézetben továbbra is a régi művészetnél, elsősorban a barokk korszaknál maradv, gyűjtéstörténeti témát választott. Főhőse, gróf Erdődy György jelentékeny elődök műtárgyait, kincseit kanalizálta, hordta össze a galgóci várba, hogy abból a Bakócz-felmenőkkel is dicsekedhető familia ősiségét reprezentáló ún. Stamburgot alakítson ki, mintegy az Esterházyak példáján. E hatalmas és szerteágazó munka alapja a levéltári kutatás, amit nem korlátozhatnak az országhatárok, ahogyan a forrásokban szereplő műtárgyak nyomon követése – elsősorban az inventáriumokban, szerencsés esetben ma is létező gyűjteményekben – is túlnyúlik a mai Magyarországon. Orsolya intézményi támogatókat, ösztöndíjakat nyert meg témájának, sokat utazott és tanult, majd számos részpublikáció után 2010-ben megvédte doktori (PhD) disszertációját „Családtörténet és reprezentáció. Erdődy György (1680–1759) programja a galgóci várkastély kialakításában” címmel. Három év múlva impozáns könyv formában jelenhetett meg a mű, illusztrációkkal, archív és modern fotókkal, forrásközlésekkel bőven felszerelve, és 2015-ben elnyerte a Magyar Tudományos Akadémia Művészettörténeti Bizottságának „Opus mirabile”-díját.

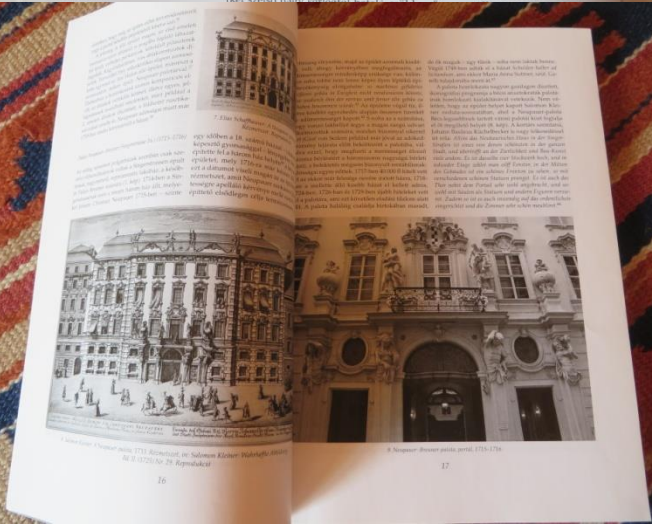

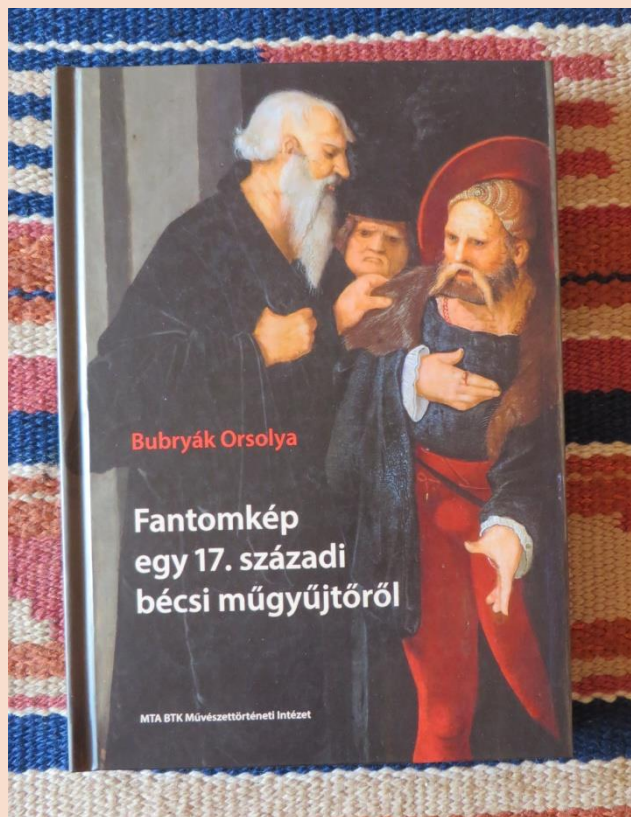
Előtanulmányai közül két 17. századi nemes asszony, Rákóczi Erzsébet és Erdődy Anna ötvöstárgyainak azonosítása érdemelt/érdemel külön említést, ahogyan szerzőjük külön is publikálta a kollektiók rekonstrukcióját, értelmezve kincsképző, egyben reprezentációs szerepüket. A 18. századi folytatás sem került el a kutató figyelmét: a bécsi Erdődy-palota építésének meghatározása Johann Christian Neupeuer építési vállalkozó szinte teljes munkásságának felgöngyölítését hozta magával a Művészettörténeti Értesítő hasábjain. Később a pozsonyi palota mestere, Walch Máté is terítékre került, míg Erdődy Antal, a bogoszlói Maulbertsch-freskók (elfeledett) mecénása 2005-ben Pozsonyban szerepelt előadáson. Ekkor magam is megismerhettem Bubryák Orsolyát mint kellemes útitársat, segítőkész konferenciapartneret, aki nyelvi nehézség nélkül, továbbá nem önös érdekből teremt személyes és szakmai kapcsolatokat.

Látszólag „kakukktojás”, ám beleillik a latinul, németül jól tudó forráskutató profiljába a székesfehérvári Szent István-sarkofág provenienciáját körüljáró – szintén díjnyertes – tanulmánya, ami Tóth Sándor elemző írásával jelent meg párban az Ars Hungarica 2007/1. számában.

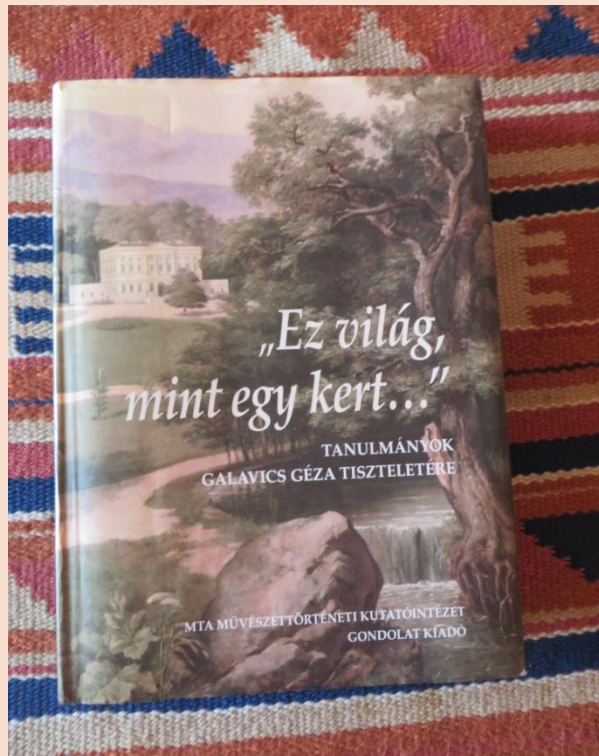

A következő nagy téma az Esterházy hercegi levéltárban talált Orsolyára: ezúttal egy 1669-es festményjegyzék a forrás, míg a képgyűjtemény hajdani tulajdonosa ismeretlen. Ahogyan az első megközelítés, a 2017-re könyv alakban megjelent terjedelmes feldolgozás – Fantomkép egy 17. századi bécsi műgyűjtőről – sem jut el az „elkövető” személyéig, de a kollekciónak darabjait sikerült azonosítani, követni, velük előző és következő gyűjtőket bemutatni, és ami még fontosabb, a „fantom” gyűjtői profilját meghatározni. (Ez a könyv is „Opus mirabile”-díjas lett.) A három lehetséges jelölt közül az egyik, Johann Septimius Jörger és az ő nürnbergi „Kunstammer”-e a legújabb publikáció tárgya az Acta Historiae Artium 2019-es kötetében.

Mindez eddig egy tehetséges, fiatal művészettörténész határozott irányú, sikeres pályaképe jelentős, itt csak szemelvényesen ismertetett bibliográfiával. Ám Bubryák Orsolya nem csak magának dolgozik, nem csak a saját témáiban kutat. Három évig (helyettesítőként) a Magyar Tudományos Akadémia Művészeti Gyűjteményeit vezette. Túl a minősített kutatók szakmai-társadalmi szerepvállalásán – az MTA köztestületi tagja – volt NKFIH-zsűritag, a kollégák beválasztották az akadémiai Művészettörténeti Bizottságba, és mások projektjeiben is rendre munkát vállal, akár apró betűs közreműködőként vagy név nélkül.

2010-ben pedig egy hatalmas feladatot rótt rá az élet: a 70 éves Galavics Géza köszöntőkötetének szerkesztését, kiadását, ami tekintve a különféle tudományterületeket képviselő szerzők számát, és főként írásaik sokféleségét, no meg a szabott határidőt, szinte lehetetlen vállalásnak tetszett. A könyv – „Ez világ, mint egy kert...” címmel – azonban elkészült, és bár Bubryák Orsolya szerkesztőként jegyzi, tudjuk, hogy mint „ötletgazda”, producer, manager, könyvtervező, fordító és nyelvi lektor – és még amiről nem is tudunk –, szinte egymaga dolgozott a 837 oldalas kötetten.

Szerkesztői gyakorlatát azután az intézeti folyóirat, az Ars Hungarica megújításánál kamatoztatta, és 2017 óta ő az évente négy füzetben megjelenő, immár színes, többnyelvű művészettörténeti periodika főszerkesztője.

Tavaly kicsit visszavett az aktivitásból (jó oka volt rá), ám a mostani rendkívüli helyzet azt is lehetővé tette, hogy kisfia mellől vegyen részt az akadémiai bizottsági ülésen – online. Bubryák Orsolya további terveit nem ismerem – az immár nemzetközi hírű, rendkívül produktív, sokoldalú művészettörténész, tudományos főmunkatárs eddigi munkássága bőven kiérdemli a társulati Pasteiner-érmet. Kérem, szavazzuk meg neki.

